

รูปจาก (1)

เภสัชกร ศาสตราจารย์ ดร. พ.ท.สามารถ อังคฺุสิงห์ เป็นผู้วิริยะเสียสละกำลังกาย ใจ และสติปัญญาเพื่อพัฒนาวิชาชีพเภสัชอุตสาหกรรมทั้งด้านวิทยาการและด้านการศึกษา จนถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญของวิชาชีพวารสารเภสัชกรรมไทยฉบับนี้จึงขอสดุดีคุณความดีของท่าน ณ ที่นี้ ชีวิตประวัติของท่านรวบรวมมาจาก 1) หนังสือที่ระลึกในโอกาสที่ท่านอายุครบ 72 ปี (1) 2) คำประกาศเกียรติคุณเภสัชกรดีเด่นสาขาเภสัชกรการอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2524 (2) 3) การสัมภาษณ์ท่านขณะที่ยังดำรงชีวิตในวันที่ 8 มิถุนายน 2537 โดยวินนา เจริญสุวรรณ ยุพดี ศิริสินสุข นัยดา เกียรติยั้งอังคฺุลี อิงอร มันทรานนท์ และวิทยา กุลสมบุรณ์ (3) และ 4) ความทรงจำของผู้เขียน (บรรณาธิการ) ในสมัยที่เป็นนักศึกษาเภสัชศาสตร์และรับการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ และสมัยที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อครั้งท่านดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชีวิตวัยเด็กและวัยเรียน

อาจารย์สามารถเกิดเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2463 ณ ตำบลคูการ ตำบลแหลมประดู่ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ท่านเป็นบุตรของขุนราชภัฏโกศการ นายตำบลคูการ และนางทองม้วน อังคฺุสิงห์ เมื่อรัฐบาลยกเลิกการเก็บภาษีสินค้าภายในประเทศในปี พ.ศ. 2473 ทำให้ด้านจันทบุรีต้องลดฐานะลง บิดาของท่านจึงเปลี่ยนอาชีพไปค้าขาย (1) ท่านถูกส่งมาเรียนในกรุงเทพฯ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยจนจบชั้น ม.8 และสอบเข้าศึกษาต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เดิมที่ท่านอยากเรียนวิศวกรรมศาสตร์เนื่องจากชอบเรื่องเครื่องจักรกล แต่ท่านสมัครเรียนในคณะสัตวแพทยศาสตร์เพราะมีคนสมัครน้อยและเข้าใจผิดว่าสามารถเปลี่ยนคณะเป็นวิศวกรรมศาสตร์

บุคคลสำคัญ

เภสัชกร ศาสตราจารย์ ดร. พ.ท.สามารถ อังคฺุสิงห์
(2463-2540)

“ผู้รู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตยาของประเทศ”

ได้ภายหลัง เมื่อท่านทราบความจริงว่า การย้ายไปคณะวิศวกรรมศาสตร์ทำไม่ได้ เพราะใช้ข้อสอบคนละชุด แต่สามารถย้ายมาคณะเภสัชศาสตร์ได้ ท่านจึงย้ายมาเรียนเภสัชศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2482 ท่านเป็นนิสิตหลักสูตรปริญญาเภสัชศาสตร์ 4 ปี รุ่นแรกของประเทศไทย ซึ่งมีผู้เข้าเรียน 40 คนในขณะนั้น (3)

อาจารย์สามารถไม่ได้คิดเรียนเภสัชศาสตร์ตั้งแต่วัยแรก แต่การเรียนและกิจกรรมในคณะ ทำให้ท่านผูกพันกับคณะตั้งแต่ปีแรกที่เข้าเรียน ผลการเรียนของอาจารย์ในช่วงปีแรกอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ท่านยังเป็นนักวิ่ง Half Marathon และนักกีฬาอีกหลายประเภท ท่านได้รับเลือกให้เป็นประธานนิสิตในชั้นปีที่ 4 ผลงานที่สำคัญ คือ การจัดทำหนังสือ “เภสัชกร” ทุก 2 เดือน ซึ่งรวมเนื้อหาวิชาการ สังคม และอื่น ๆ หนังสือทำเพียง 1 เล่มโดยเขียนด้วยมือและเวียนอ่านทั้งชั้นปี แม้ภาระหน้าที่ในตำแหน่งประธานนิสิตและการเรียนจะหนัก ท่านก็สามารถเรียนจบในปี พ.ศ. 2486 นิสิตในรุ่นเดียวกันจบการศึกษาเพียง 13 คนเท่านั้น (3)

การทำงานช่วงแรกในวงราชการ

อาจารย์สามารถเริ่มงานในแผนกสมุนไพร กองเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข ในขณะนั้นเป็นช่วงสงคราม ท่านมีหน้าที่ค้นหาสมุนไพรมาใช้แทนยาแผนปัจจุบันที่ขาดแคลนโดยเฉพาะควินิน ต่อมา ท่านถูกเกณฑ์เป็นทหารประจำกรมแพทย์ทหารบก จนติดยศว่าที่ร้อยตรีประจำอยู่ด้านคลังยา ทำหน้าที่สนับสนุนยาไปยังหน่วยทหารตามต่างจังหวัด ซึ่งเป็นงานที่ต้องเสี่ยงชีวิต เนื่องจากเคยถูกข้าศึกยิงใส่ขบวนขนส่ง ท่านทำงานในภาคสนาม 5 ปีจนเมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม ท่านจึงย้ายมาดำรงตำแหน่งร้อยเอกที่จังหวัดนครราชสีมา และเริ่มชีวิตสมรส

การทำงานในช่วงนี้ ท่านได้พยายามค้นคว้าและผลิต น้ำเกลือและยาฉีดเพื่อนำมาใช้ในโรงพยาบาลหลายชนิดใน ยามขาดแคลนจนได้รับหนังสือชมเชยจากกองทัพบก (3)

ต่อมาท่านย้ายมารับราชการที่โรงพยาบาลพระ มงกุฎเกล้า ขณะนั้นกรมแพทย์ทหารบกต้องการขยาย โรงงานผลิตยา จึงต้องการส่งคนไปศึกษาต่อด้านเภสัช อุตสาหกรรม ท่านได้รับคัดเลือกให้ไปศึกษาต่อยังประเทศ สหรัฐอเมริกาในปี 2497 การเดินทางครั้งนั้น ท่านต้องใช้ ความใจแข็งอย่างมาก เพราะต้องเดินทางเมื่อภรรยาเพิ่ง คลอดบุตรคนที่ 2 ได้เพียง 4-5 วัน อาจารย์สามารถอยู่ที่ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 3 ปี สิ่งที่ท่านภูมิใจ คือ วิทยานิพนธ์ของท่านเป็นต้นแบบของการผลิตยาแบบ sustained release ซึ่งได้รับการอ้างอิงในตำรา Remington's Practice of Pharmacy ท่านกลับมายัง ประเทศไทยราว พ.ศ. 2500 (1)

ท่านได้ปรับปรุงงานของแผนกโรงงานทหารบก ทั้งเครื่องมือการผลิต สูตยา และกรรมวิธีในการผลิต ท่าน มีแนวคิดที่ว่า ควรรวมการผลิตยาของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็น “โรงงานเภสัชกรรม ทหาร” เพื่อความคุ้มค่าและทำให้สามารถพัฒนามาตรฐาน ของโรงงานได้ง่าย แนวคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับจาก ผู้บริหารขณะนั้น เพราะหลายฝ่ายมองว่า ตนถูกลด บทบาทในการผลิตยา เรื่องนี้ทำให้อาจารย์ถูกย้ายจากงาน ผลิตยาไปงานด้านคลังยา และเกิดความคับข้องใจในการ ทำงาน เมื่อสัญญาชดใช้ทุนที่ลาไปศึกษาต่อต่างประเทศ หมดลง ท่านจึงลาออกจากราชการในปี พ.ศ. 2505 และ มาทำงานที่โรงงานเลอเปอร์ดี หลังจากที่ท่านลาออกไม่ นาน โรงงานเภสัชกรรมทหารได้ก่อตั้งขึ้น เพราะทุกคน เห็นประโยชน์และความจำเป็น (3)

ชีวิตการทำงานในภาคเอกชน

ท่านทำงานในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายผลิต และ เป็นผู้จัดการโรงงานในปี พ.ศ.2509 ท่านได้อุทิศตนให้แก่ สังคม วิชาชีพ สมาคม และการเรียนการสอนเรื่อยมา จน ได้รับปริญญาเภสัชศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2518 ท่านเป็นเภสัช กรคนแรกที่ได้รับปริญญานี้จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2527 ท่านเกษียณอายุจากบริษัทดาวเคมี คอล เมื่ออายุ 65 ปี (3) ตลอดเวลาที่ทำงานในโรงงานยา

ท่านบริหารงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ความสามารถ ของท่านทำให้ทุกคนยกย่องท่านให้เป็นผู้รู้ด้านเทคโนโลยี การผลิตยาของประเทศ (2) ท่านมีผลงานประดิษฐ์สร้าง เครื่องจักร และเครื่องมืออุตสาหกรรมหลายชนิด ซึ่ง ขณะนั้นยังไม่มีผู้ทำนอกจากการสั่งซื้อจากต่างประเทศ ด้วยราคาแพงกว่าหลายเท่าตัว เช่น เครื่องแยกขนาดยา เม็ด ตู้อบเครื่องผสม เครื่องวัดความเปราะของยาเม็ด เครื่องหาความชื้นของดิน เครื่องวัดความบริสุทธิ์ของน้ำ เครื่องนับ และ peristaltic pump ในปี พ.ศ. 2524 ท่าน ได้รับเลือกเป็นเภสัชกรดีเด่นสาขาเภสัชการอุตสาหกรรม จากเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย (2)

บทบาทในเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย

อาจารย์สามารถผูกพันกับเภสัชกรรมสมาคมฯ มากจนกล่าวว่า สมาคมเหมือนบ้านหลังที่สองของท่าน ท่านช่วยเหลืองานของสมาคมฯ มาโดยตลอดตั้งแต่เป็น ประธานนิสิตและหลังจากสำเร็จการศึกษา ท่านจึงได้รับ เลือกให้เป็นกรรมการของสมาคมฯ โดยตลอด เมื่อครั้ง ท่านอาจารย์ไฉน สัมพันธ์รักษ์ เป็นนายกเภสัชกรรม สมาคมฯ ทางสมาคมฯ จำเป็นต้องย้ายที่ทำการ อาจารย์ สามารถซึ่งดำรงตำแหน่งปฏิคม เป็นประธานในการจัดหา สถานที่และอาคารใหม่ จนได้ที่ตั้งของสมาคมในปัจจุบัน แต่ไม่มีเงินพอจะสร้างอาคาร ท่านต้องระดมทุนโดยวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างอาคารหลังใหม่อันเป็นที่ทำการมาจนถึง ปัจจุบัน (3)

ด้วยความสามารถ ความรัก และการทุ่มเทกายใจ ในการพัฒนาสมาคมฯ สมาชิกจึงได้เลือกท่านให้ดำรง ตำแหน่งนายกเภสัชกรรมสมาคม (พ.ศ. 2512-2518) ใน การเลือกตั้งครั้งแรกที่จัดขึ้น เนื่องจากการแก้ไขระเบียบ ของสมาคมฯ จากเดิมที่ให้เลือกนายกสมาคมฯ โดย คณะกรรมการสมาคมมาเป็นการเลือกตั้งโดยตรงจาก สมาชิก (3)

อาจารย์สามารถเคยเล่าให้ฟังว่า ได้พบกับ ผู้บริหารของสหพันธ์เภสัชกรรมแห่งเอเชีย (FAPA) โดย บังเอิญบนเครื่องบิน การสานสัมพันธ์ครั้งนั้นทำให้เภสัช กรรมสมาคมฯ เข้าร่วมใน FAPA อาจารย์สามารถได้รับ แต่งตั้งเป็นอุปนายกและมนตรีของสหพันธ์เภสัชกรรมแห่ง เอเชียต่อเนื่องจนถึง พ.ศ.2529 รวม 16 ปี แต่ยังคงดำรง ตำแหน่งกรรมการกลางของ FAPA เรื่อยมาอีกนาน

บทบาทต่อการศึกษเภสัชศาสตร์และด้านอื่น ๆ

อาจารย์สามารถเป็นอาจารย์พิเศษในคณะเภสัชศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ครั้งที่ทำงานอยู่ที่กรมแพทยทหารบก และได้รับเชิญให้ไปดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2532-2533 เมื่อท่านอายุ 70 ปีบริบูรณ์ จึงได้ขอลาจากงานบริหาร (1) ท่านเคยเล่าว่า ชีวิตที่หาดีใหญ่ น่าจะเขียนเป็นหนังสือได้เล่มหนึ่ง เสียหายที่ท่านไม่ได้มีโอกาสถ่ายทอดเอาไว้ ท่านยังกล่าวว่า ชีวิตท่านแปลกตรงที่เริ่มทำงานในราชการ และต้องลาออกไปอยู่เอกชน 23 ปี เมื่อเกษียณก็ต้องกลับมารับราชการใหม่อีก (1)

ในสายตาศึกษาและผู้ร่วมงาน อาจารย์สามารถเป็นคนสนุกสนาน พูดเสียงดังทุ้มซ่า ๆ ตามวัย และยิ้มหัวเราะง่าย อาจารย์เป็นที่รักของทุกคน ในวันที่อาจารย์เดินทางกลับกรุงเทพ บุคลากรของมหาวิทยาลัยจำนวนมาก ไม่เพียงแต่คณะเภสัชศาสตร์เท่านั้น ได้รวมกันไปส่งอาจารย์ที่สถานีรถไฟหาดใหญ่ตามภาพที่แสดงในหน้านี้ อาจารย์สามารถเป็นผู้ชื่นชอบงานศิลปะ เช่น ดนตรีและเขียนรูป ภาพวาดตัวท่านที่แสดงที่หน้าปกและในตอนต้นของบทความนี้เป็นภาพที่ท่านวาดด้วยตนเองขณะที่ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (1)

ชีวิตของท่านไม่เคยห่างจากวงการการศึกษา ในปี พ.ศ. 2535 ท่านได้รับการชักชวนจาก ศ.จวี บุณนาค เพื่อร่วมชั้นเรียนในคณะเภสัชศาสตร์ ให้ช่วยเป็นอาจารย์ในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์ยังทำหน้าที่อื่น ๆ นอกวิชาชีพอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและวิชาชีพมากมาย เช่น ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ กรรมการมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม อนุกรรมการเตรียมความพร้อมด้านสาธารณสุข สภาความมั่นคงแห่งชาติ อนุกรรมการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาชีพเภสัชกรรม ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ กรรมการจัดทำตำรับยา ประเทศไทย กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขาเภสัชเคมีฯ

อาจารย์สามารถจากไปในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2540 แต่ยังคงทิ้งไว้ซึ่งผลงานและความรักที่มีต่อวิชาชีพ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ตั้งชื่อห้องประชุมตามชื่อของท่านเพื่อเป็นเกียรติและ

เพื่อให้บุคลากรหลังได้รับทราบถึงนามและคุณูปการณของท่านที่มีต่อวิชาชีพ

รูปบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมกันส่งอาจารย์สามารถกลับกรุงเทพ ณ สถานีรถไฟหาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

1. Angsusingha S. Book of the remembrance on the anniversary of 72 years old: Professor Dr. Samart Angsusingha, RPh on February 1, 1992. Bangkok: publisher unknown; 1992.
2. The pharmaceutical Association of Thailand. Excellence in pharmacy award in 1981. Bangkok: publisher unknown; 1981.
3. Liansuwan W, Sirisinsuk Y, Kiatying-Angsulee N, Mondranont I, Kulsomboon V. The roles of Thai pharmacy leaders, 1932-1992. Bangkok: Faculty of pharmaceutical sciences; 1997.